

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

2
1905

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

ÉDITIONS

BAS. N. GRÉGORIADÈS

Ε.Υ.Δ της Κ.Υ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΛΟΝ
ΑΛΕΞΙΟΥ Γ' ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ

Σπανιώτατα εἶνε τὰ περισωθέντα χρυσόβουλλα αὐτοκρατόρων τῆς Τραπεζούντος¹. Τὸ δὲ κατωτέρω ἐκδιδόμενον εὔρον τῷ 1876 ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 49 (B. 56) Σελδενιανῷ κώδικι τῆς Βοδληιανῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ὁξωνίου. Γέγραπται δὲ τοῦτο μεταξὺ τῶν ἐκ περγαμηνῆς φύλλων τοῦ χειρογράφου ἐκείνου Εὐαγγελίου ἐπὶ τριῶν ξένων φύλλων χαρτῶν συνεσταχωμένων καὶ νεωτέρᾳ χειρὶ συνηριθμημένων, τῶν ὑπ' ἀρ. 12, 13 καὶ 14. Τὰ φύλλα ταῦτα εἶχε μὲν παρατηρήσει καὶ σημειώσει ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης ἐκείνης ὁ Coxe, ἀλλὰ δὲν εἶχε διαγνώσει τὴν σημασίαν καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, περιγράψας διὰ τῶν ἐξῆς Inter ff. 11 et 15 insertae sunt chartae aliquot ad Imperii Orientalis historiam spectantes, dat. Sept. Indict. an. 6880 [A. D. 1372] cui succedit notitia, caractere cryptographico fere scripta. Ἀλέξιος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ πάσης ἀνατολῆς Ἰβήρων καὶ περατείας (?) ὁ μέγας Κομνηνός².

Τὸ χρυσόβουλλον ἄρχεται δυστυχῶς ἀκέφαλον ἐν τῷ κώδικι. Καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ αὐτοῦ μέχρι τῆς λέξεως Δωρανίτου, ἣν ἴδε

¹ Ἴδε Paul Marc Plan zum Corpus der griechischen Urkunden. Ἐν Μονάχῳ. 1903 σ. 27.

² Coxe Catalogi codicum manuscriptorum Bibliothecae Bodleianae pars prima. Ἐν Ὁξωνίῳ. 1853 σ. 613. Ἐν τῇ ἀναγραφῇ ταύτῃ εἶνε σὺν τοῖς ἄλλοις λαμβανόμενον καὶ τὸ ἔτος 1372. Ὁ Σεπτέμβριος τῆς Ἰνδικτιῶνος δεκάτης τοῦ αἰῶνος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 1371.

κατωτέρω ἐν σ. 197,4, εἶνε γεγραμμένη διὰ μέλανος, τὰ δὲ κατόπιν δι' ἐρυθρᾶς βαρῆς. Καὶ ἐν μὲν τῷ μέλανι μέρει εἶνε γεγραμμένα κόκκινα ὅσα κατωτέρω τυποῦνται διὰ παχέων γραμμάτων, δι' ὁμοίων δὲ γραμμάτων φέρονται ἔπειτα ὅσα εὗρηνται ἐν τῷ κώδικι γεγραμμένα μέλανα ἐν μέσῳ τῆς ἄλλης κοκκίνης γραφῆς. Εἶνε δὲ γεγραμμένον τὸ κείμενον τοῦ χρυσοβούλλου μετὰ πολλῶν κομψειῶν κατὰ μίμησιν ἀρχαιοπρεπεστέρως γραφῆς. Ἄλλ' ἀδυνατῶ νὰ πιστεύσω, ὅτι ἔχομεν πρὸ ἡμῶν τὸ πρωτότυπον τοῦ χρυσοβούλλου. Καὶ ἔχουσι μὲν τὰ χρυσοβούλλα τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Τραπεζοῦντος τυπικὰς διαφορὰς ἀπὸ τῶν τοῦ Βυζαντίου, περὶ ὧν ἄλλοτε, ἀλλὰ τοῦλάχιστον τοῦτο ἐδικαιούμεθα νὰναμένωμεν ἐν πρωτοτύπῳ χρυσοβούλλῳ, τὸ νὰ εἶνε τοῦτο γεγραμμένον ἐπὶ περγαμνῆς. Διὸ καὶ αὐτὴν τὴν ὑπογραφὴν τοῦ αὐτοκράτορος, ἧς παρέχω ἐνταῦθα πανομοιότυπον μεθ' ὀλοκλήρου τῆς πρὸ αὐτῆς σελίδος ὡς καὶ τῆς πρὸ αὐτῆς ἐν τῷ παρενθέντῳ Πίνακι Α' ὑπολαμβάνω γεγραμμένην ὡς καὶ τὸ κείμενον ἀπλῶς κατὰ μίμησιν ἢ πιστὴν ἀντιγραφὴν ἐκ τοῦ πρωτοτύπου.

Τίς δὲ τῶν Κομνηνῶν τῆς Τραπεζοῦντος τῶν φερόντων τὸ ὄνομα Ἄλέξιος εἶνε ὁ ἐκδοὺς τὸ χρυσοβούλλον τοῦτο εὐκόλως καὶ ἀσφαλῶς ἐξάγομεν ἐκ τῆς ἐν τέλει αὐτοῦ χρονολογίας Σεπτεμβρίου 5ῶπ', ἀντιστοιχοῦσης πρὸς τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1371. Ἦρχε δὲ τότε τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Τραπεζοῦντος Ἄλέξιος Γ' Κομνηνὸς ὁ υἱὸς Βασιλείου. Οὗτος δὲ ὁ Βασίλειος εἶνε ὁ μνημονευόμενος κατωτέρω ἐν σ. 197,1 ὡς δωρήσας τὸ χωρίον τὴν Χωροβὴν εἰς τὸν πατέρα τοῦ Γεωργίου Δωρανίτου ἐκείνου, ὑπὲρ οὗ ἀπέλυσεν ὁ Ἄλέξιος Κομνηνὸς τὸν ὑπ' ἐμοῦ ἐκδιδόμενον χρυσοβούλλον λόγον.

Οἱ δὲ Δωρανῖται καθ' ὅσα μέχρι τοῦδ' ἐγινώσκομεν δὲν παρ' οὐσιαζόντων ἤδη ἐπὶ τοῦ Βασιλείου τοῦ Κομνηνοῦ. Τοῦλάχιστον οὐδεμίαν γίνεται ἐπ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ χρονογράφου τῆς Τραπεζοῦντος Παναρέτου μνεῖα στάσεων τοῦ οἴκου τούτου κατὰ

τῆς δυναστείας τῶν μεγάλων Κομνηνῶν. Αἱ μεγάλαί στίσεις, ἐν αἷς ἐμφανίζεται καὶ τὸ ὄνομα τῶν Δωρανιτῶν, ἄρχονται ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Βασιλείου, ὅτε κατέλαβε τὴν ἀρχὴν ἡ χήρα τοῦ αὐτοκράτορος Εἰρήνη¹ Ταύτην, νόθον οὖσαν θυγατέρα τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου Β', ἀπαιδᾶ μείναςαν, εἶχε διαζευχθῆ ὁ Βασίλειος, λαβὼν ἀντ' αὐτῆς τὴν Τραπεζουντιανὴν παλλακὴν Εἰρήνην, ἣν ἠύλογηθη τῇ 8 Ἰουλίου 1339² κατὰ τὸν Τραπεζούντιον χρονογράφον Πανάρετον³ θανάτους δὲ τοῦ Βασιλείου καταλαβοῦσα τὸν θρόνον αὐτοῦ ἡ πρώτη σύζυγος Εἰρήνη ἡ Παλαιολογίνα ἀπέπεμψε μὲν τὴν Τραπεζουντιανὴν Εἰρήνην μετὰ τῶν δύο ἐξ' αὐτῆς υἱῶν τοῦ Βασιλείου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, αὐτὴ δὲ, πρεσβεύσασα πρὸς τὸν πατέρα, ἐζήτηε τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀποστολὴν συζύγου μέλλοντος καὶ νὰ διαδεχθῆ τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν τῆς Τραπεζούντος. Ἐντεῦθεν δὲ προῆλθεν ἡ διχοστασία ἡ ἀγαθοῦσα εἰς ἐμφύλιον πόλεμον ἐν Τραπεζούντι. Καὶ ἐξ ἑνὸς μὲν ἐτάσσοντο ὡς ἐναντίοι τῆς βασιλίσσης οἱ ἐπιχώριοι ἄρχοντες, ἐξ ἑτέρου δὲ ἡ περὶ τὴν Παλαιολογίναν στρατιωτικὴ πατρία τῶν ἐκ Βυζαντίου ἐπηλύδων, ἣν ὑπεστήριζον οἱ σχολάριοι οἱ ἀποτελοῦντες τὴν βασιλικὴν φρουρὰν καὶ οἱ στρατιῶται οἱ ἐπιλεγόμενοι μειζομαίται. Μεταξὺ δὲ τῶν ὑποστηρικτῶν τούτων τῆς βασιλίσσης ἦτο καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Δωρανίτης.

Ἡ ἐναντίον τῆς Παλαιολογίνης ἀποστασία κατεπνίχθη μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸ αἶμα διὰ νέας βοηθείας σταλείσης ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλ' ἡ Τραπεζοῦς οὐκ ἠσύχασεν. Ὁ ἀγὼν μετα-

¹ Πανάρετος παρὰ *Tafel* (Eustathii Opuscula σ. 363, 9) καὶ *Fallmerayer* (Original-Fragmente, Chroniken, Inschriften und anderes Material zur Geschichte des Kaiserthums Trapezunt Zweite Abtheilung in Abhandlungen der III Classe der Akad. der Wissenschaften Τόμ. Γ' μέρ. γ' σ. 18. Ἴδε περὶ τῆς στίσεως ταύτης καὶ *Δάξαρων* παρὰ *Fallmerayer* ἐκδ' ἀν. Erste Abtheilung σ. 85 κ. ἑ., Ἀνδρέαν Λιβαδηνὸν Ἐκδ. Μ. Παράνικα ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1874 σ. 20 κ. ἑ. καὶ *Νικηφόρον Γρηγοροῦν* ἐκδ. Βόννης Τόμ. Α' σ. 548 κ. ἑ. Οἱ τρεῖς οὗτοι τελευταῖοι συγγραφεῖς δὲν ποιοῦνται ὀνομαστὴ μνείαν τῶν Δωρανιτῶν.

ξὺ τῶν ἐπιχωρίων, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν Λαζῶν ἀρ' ἐνός καὶ τῶν ἐκ Βυζαντίου εὐπατριδῶν ἐξ ἑτέρου ἐξηκολούθησαν ἐπὶ μακρὸν καὶ μετὰ τὴν τοῦ ἐπομένου ἔτος 1341 καταλυθεῖσαν Εἰρήνην τὴν Παλαιολογίναν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἄννης Κομνηνῆς τῆς Ἀναχουτλοῦ (1341-1342), Ἰωάννου Γ' τοῦ Κομνηνοῦ (1342-1344) καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Μιχαῆλ (1344-1349). Ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς μακρᾶς βασιλείας τοῦ Ἀλεξίου Γ' (1349-1390), τοῦ υἱοῦ τοῦ Βασιλείου καὶ Εἰρήνης τῆς Τραπεζουντίας, τὰ δεκαπέντε πρῶτα ἔτη μέχρι τοῦ 1363 διαταράχθησαν πολλάκις ὑπὸ στάσεων μεταξὺ τῆς ἐγχωρίου πατρίας καὶ τῶν Βυζαντιῶν.

Καθ' ὅλον τοῦτον τὸν χρόνον εἶνε φανερά ἡ ἀντίθεσις τῶν εὐς τούτων στοιχείων. Ἀμιτζαράνται¹ ἀντιτίθενται πρὸς τοὺς σχολαράντας² κατὰ τὴν σκευοφύλακα Λάζαρον³, δι' ἐκείνου μὲν τοῦ ὀνόματος δηλοῦντα τοὺς ἰθαγενεῖς ἄρχοντας, διὰ τούτου δὲ τοὺς περὶ τοὺς σχολαρίους καὶ τὴν βυζαντιακὴν στρατιωτικὴν πατρίαν. Τὴν αὐτὴν δ' ἀντίθεσιν δηλοῖ Ἀνδρέας ὁ Λιβαδηγὸς ἀντιτάσσων ἀστικοὺς καὶ ἐπηλύδας⁴. Μεταξὺ δὲ τῶν σχολαρίων ἢ ἐπηλύδων ἐν τοῖς πρώτοις πάντοτε τάσσονται οἱ Δωρανῖται. Καὶ ὁ μὲν Κωνσταντῖνος, ὃν συνητήσαμεν ἤδη ἐπὶ Εἰρήνης τῆς Παλαιολογίνης, ἐξακολουθῶν νὰ μετέχη τῆς βυζαντιζούσης πατρίας, ἀπέρχεται τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1342 εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μετὰ τοῦ σχολαρίου Νικήτα, τοῦ ἰδίου

¹ Οἱ ἐνταῦθα καλούμενοι Ἀμιτζαράνται ὀνομάζονται Ἀμιτζανταραῦται παρὰ τῷ Παναρέτω ἐκδ. *Tafel* σ. 363,72 καὶ ὀρθότερον Ἀμιτζανταράνται ἐν ἐκδ. *Fallmerayer* ἐνθ' ἂν. *Zweite Abtheilung* σ. 18. Οἱ αὐτοὶ δὲ πάντοις εἶνε καὶ οἱ παρὰ *Tafel* σ. 364,41 οἱ ἄρχοντες οἱ Ἀβυτζαντάραιοι, ὀρθῶς δὲ Ἀμιτζαντάραιοι παρὰ *Fallmerayer* σ. 21. Οὐχ ἤττον ὁ κ. Καρολίδης φρονεῖ, ὅτι καὶ τὸ Ἀβυτζαντάραιο ἠδύνατο νὰ ἔρμηνευθῆ ἐκ τοῦ Περσικοῦ ἀβιδζαντάρ, σημαίνοντος τὸν τοξότην.

² Τὴν κατάληξιν ἀναίε εὐρίσκομεν καὶ ὡς πατρωνυμικὴν ἐν Τραπεζούντι. Ἴδε τὰ Ἀλεξάντων, Μοχλάντων καὶ τὸ ὄνομα τῶν παροίκων Ζευλάνται ἐν τῷ χρυσοβούλλῳ Ἀλεξίου Γ' Κομνηνοῦ ἐν ἔτει 1354 παρὰ *Fallmerayer* ἐνθ' ἂν. *Erste Abtheilung* σ. 95 καὶ 98.

³ Παρὰ *Fallmerayer* ἐνθ' ἂν. *Erste Abtheilung* σ. 85.

⁴ Ἀνδρέου Λιβαδηγοῦ Περιήγησις... Ἐξέδοκας Μ. Παρανίκας. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. 1874 σ. 26. Τίς τοίνυν ἰώρακε τῶν ἀστικῶν καὶ ἐπηλύδων τότε τὸν ἐμφύλιον πόλεμον;

υἱοῦ Ἰωάννου καὶ ἄλλων ἑμοφρόνων, ὅπως πείσῃ τὸν Ἰωάννην Β' νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Τραπεζούντα χάριν καταλύσεως Ἄννης τῆς Ἀναχουτλῶ.¹ Καὶ μετὰ τρία δ' ἔτη, ὅτε τὸν Ἰωάννην Β' καταβιβασθέντα τοῦ θρόνου διεδέχθη ὁ πατὴρ αὐτοῦ Μιχαήλ, ἀπολυθεὶς τῆς εἰρκτῆς, εἰς ἣν εἶχεν ἐγκλείσει αὐτὸν ὁ ἀστοργὸς υἱός, βλέπομεν τὸν Κωνσταντῖνον Δωρανίτην περιβαλλόμενον τὴν ἀρχὴν βεστιάριου².

Ἐν δὲ ταῖς στάσεσι τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς βασιλείας Ἀλεξίου Γ' οἱ Δωρανῖται μετὰ τῶν ἑμοφρόνων καταδιώκονται ἐναλλάξ καὶ ἀμείβονται. Ἴδου πῶς ὁ σύγχρονος Τραπεζούντιος χρονογράφος Πανάρετος διηγεῖται τὰ συμβάντα κατὰ τὴν στάσιν τοῦ 1330. Τῷ αὐτῷ γοῦν ἔτει ζωνὴ ἐγένετο σύγχυσις καὶ ταραχὴ μέσον τῶν ἀρχόντων καὶ Ἰουνίου μηνὸς ἐπιείσθη ὁ μέγας στρατοπέδαρχος κῦρ Θεόδωρος ὁ Δωρανίτης, ὁ λεγόμενος Πιλέλης καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ κατὰ βεστιάρια, Κωνσταντῖνος ὁ Δωρανίτης, καὶ πᾶσα ἡ γενεὰ αὐτοῦ, καὶ περιωρίσθησαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς τὰ τῶν ἀρχόντων ὀσπίτια. Μετὰ δὲ ζ' τοῦ μηνὸς πάλιν ἀνεκλήθησαν³.

Ἀλλὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1331 ἔχομεν νέαν πάλιν στάσιν τοῦ Θεοδώρου Δωρανίτου. Τῷ αὐτῷ γοῦν ἔτει Μαΐω μηνί, ἡμέρα β', λέγει ὁ Πανάρετος, ἐπιείσθη ὁ Κουλάς ἀπὸ τοῦ Πιλέλη καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐζωγρήθη ὁ μέγας δοῦξ, ὁ σχολάρις. Ἀναταχθεὶς δὲ ὁ λαὸς, πάλιν ἐλευθερώθη, καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Τρίπολιν. Ὁ δὲ Πιλέλης καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ καὶ οἱ ξερῖτου (γρ. Ξερῖτου) παῖδες συλληφθέντες ἐστάλθησαν καὶ περιωρίσθησαν εἰς τὸν Κερχρίναν⁴. Τῆς στάσεως δὲ ταύτης συμμετέσχε πάντως καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Δωρανίτης, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Θεοδώρου, ὅστις καὶ κατέ-

¹ Πανάρετος παρὰ *Tafel* ἐνθ' ἀν. σ. 364, 28. Παρὰ *Fallmerayer* ἐνθ' ἀν. Zweite Abtheilung σ. 21.

² Αὐτόθι: ἐκδ. *Tafel* σ. 36, 68. *Fallmerayer* σ. 21.

³ Ἐκδ. *Tafel* σ. 361, 21-29. *Fallmerayer* σ. 23-24.

⁴ *Tafel* σ. 365, 34-42. *Fallmerayer* σ. 24.

λαβεν ἀμέσως τότε, ὡς φαίνεται, τὰ Λιμνία τῆς Τραπεζουντίας, ἰδίαν ἐν αὐτοῖς πηξας ἀρχὴν. Διὸ βλέπομεν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1351 τὴν μητέρα τοῦ βασιλέως, Εἰρήνην τὴν Τραπεζουντιαν, οἰσνεὶ ἀναλαμβάνουσαν καὶ πάλιν τὴν ἡγεσίαν τῆς ἐν Τραπεζοῦντι ἀντιβυζαντιακῆς πατρίας καὶ ἐπιχειροῦσαν κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου Δωρανίτου στρατείαν, ἧς συμμετέσχε καὶ ὁ χρονογράφος Πανάρετος. Τῷ αὐτῷ γοῦν ἔτει τῶς Σεπτεμβρίου κβ', ἀπήλθαμεν μὲ τὴν δέσποιναν, τοῦ βασιλέως τὴν μητέρα, εἰς τὰ Λιμνία κατὰ τοῦ κεφαλατικεῦοντος ἐκεῖσε Κωνσταντίνου Δωρανίτου ἀδελφοῦ τοῦ κατὰ βεστιάριον, τοῦ Πιλέλη· καὶ λείψαντες μῆνες γ' πάλιν ἤλθαμεν¹.

Τίς δὲ ἡ ἔκβασις τῆς ἐναντίον τοῦ Κωνσταντίνου Δωρανίτου στρατείας ταύτης δὲν μανθάνομεν. Ἀλλὰ βεβαίως ἡ στάσις τῶν Δωρανιτῶν ἐξηκολούθησεν, ὡς συνάγομεν ἐκ τοῦ ἐπελθόντος τὸν Ἰούλιον τοῦ 1352 ἀπαγχονισμοῦ τοῦ Θεοδώρου Δωρανίτου, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ γαμβροῦ ἐν τῷ κάστρῳ Κεγχρίνα².

Ἐκτοτε δὲ δὲν ἔπαυσε μὲν ἡ στασιαστικὴ σύγχυσις, ἣν βλέπομεν ἀναγεννωμένην τῷ 1354 καὶ μόλις τῷ 1355 καταπαύσασαν ὀριστικῶς, συντελεσάντων πιθανῶς εἰς τοῦτο καὶ τῶν ἀρξαμένων κατὰ τῶν Τούρκων πολέμων. Ἀλλ' ὅπωςδὴποτε οὔτε κατὰ ταύτην τὴν στάσιν οὔτε μετ' αὐτὴν οὔτε καθ' ὄλου ἀπὸ τοῦ 1352 γίνεται λόγος περὶ τῶν Δωρανιτῶν παρὰ τῷ χρονογράφῳ.

Τὴν σιγὴν δὲ ταύτην ἀναπληροῖ καὶ φαίνεται μοι ἐξηγοῦν τὸ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν χρυσόβουλλον τοῦ ἔτους 1371. Δι' αὐτοῦ ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος Γ' ὁ Κομνηνός ἐπικυρόνει εἰς τὸν Γεώργιον Δωρανίτην τὴν κτῆσιν τῆς Χωροβῆς, ἣν πρὸ τεσσαράκοντα περίπου ἐτῶν εἶχε δωρήσει εἰς αὐτὸν ὁ πατὴρ τοῦ αὐτοκράτορος Βασίλειος ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς βασιλείας αὐτοῦ (1332-1339), καὶ

¹ *Tafel* σ. 365,49-54. *Fallmerayer* σ. 24.

² *Tafel* σ. 365,60-63. *Fallmerayer* σ. 25.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΣΙΟΣ

Ἐπιτομή τῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους ἡμῶν
ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ἕως τῆς νεώτερης
ἐποχῆς. Ἐκδόσεις τοῦ ἐπιμελητοῦ
καθηγητοῦ Κωνσταντίνου Πετσίου.
Ἐκδόσεις τοῦ ἐπιμελητοῦ
καθηγητοῦ Κωνσταντίνου Πετσίου.
Ἐκδόσεις τοῦ ἐπιμελητοῦ
καθηγητοῦ Κωνσταντίνου Πετσίου.
Ἐκδόσεις τοῦ ἐπιμελητοῦ
καθηγητοῦ Κωνσταντίνου Πετσίου.
Ἐκδόσεις τοῦ ἐπιμελητοῦ
καθηγητοῦ Κωνσταντίνου Πετσίου.
Ἐκδόσεις τοῦ ἐπιμελητοῦ
καθηγητοῦ Κωνσταντίνου Πετσίου.
Ἐκδόσεις τοῦ ἐπιμελητοῦ
καθηγητοῦ Κωνσταντίνου Πετσίου.

Ἐπιτομή τῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους ἡμῶν
ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ἕως τῆς νεώτερης
ἐποχῆς. Ἐκδόσεις τοῦ ἐπιμελητοῦ
καθηγητοῦ Κωνσταντίνου Πετσίου.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟΝ

ΑΛΕΞΙΟΥ Γ' ΚΟΜΝΗΝΟΥ ΑΥΤΟΚ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΣΕΛΙΔΟΣ ΤΟΥ

Ε.Σ.Δ. της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Handwritten signature in Greek script, appearing to read "Ιωάννης Κωνσταντίνου Κερίσιος".

ΣΥΝΤΑΞΗ
ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ
ΚΕΡΝΙΩ. ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΛΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ε.Υ.Δ της Κ.Α.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ἐπιστηρίζει εἰς τὴν διχφιλονεικουμένην κατοχὴν τοῦ κτήματος. Καὶ γεννᾷ μὲν τινὰς ἀπορίας καὶ ἀσαφείας ἢ ἀπώλεια τῆς ἀρχῆς τοῦ χρυσοβούλλου, ἐξ ἧς σαφιομένης ἠθέλομεν διδαχθῆ τὸ ἱστορικὸν τῆς δωρεᾶς τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Κομνηνοῦ, καὶ ἡ κακὴ παράδοσις τοῦ εἰς ἡμᾶς παραδοθέντος ἀντιγράφου. Ἀλλ' ἡ ὅλη ἔννοια εἶνε σαφής. Ὅτι ὁ Γεώργιος Δωρανίτης ἀνήκεν εἰς τὸν αὐτὸν οἶκον, ἐξ οὗ ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Θεόδωρος, δὲν δύναται βεβαίως νὰ διαμφισβητηθῆ. Ἡ δὲ δωρεὰ τῆς Χωροδῆς εἶχε γείνει ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ, Ἰωῶς ἀδελφὸν τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Θεοδώρου Δωρανίτου, ἐγγυὲς τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν πρὸ τοῦ 1371, ἤτοι περὶ τὸ 1332. Μετενάστευσαν δὲ Ἰωῶς οἱ Δωρανῖται ἐκ τοῦ Βυζαντίου εἰς τὴν Τραπεζοῦντα τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας τοῦ Βασιλείου Κομνηνοῦ, ὃν βλέπομεν αὐτὸν ἐρχόμενον ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐφ' οὗ ἐπερρώσθη ἢ ἐν Τραπεζοῦντι βυζαντιακὴ φατρία ὡς στήριγμα τῆς δυναστείας. Εἰς δὲ τὰς παροχὰς καὶ ἀμοιβὰς, δι' ὧν ὁ Βασίλειος Κομνηνὸς ἐζήτησε νὰ προσελκύσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν φατρίαν τῶν σχολαρίων, τάσσεται πάντως καὶ ἡ εἰς τὸν πατέρα τοῦ Γεωργίου Δωρανίτου πρώτη παραχώρησις τῆς Χωροδῆς, κτήματος μεγάλης ἐκτάσεως, περιέχοντος ἰσωχώραφα, ἐξωχώραφα, ὄρφανοὺς τόπους καὶ ὕδατοβρύτους, πεδινούς καὶ ποταμιαίους, λιβαδοτόπους καὶ νομαδιαίους, συμφώνως πρὸς τὴν γενομένην ἐν τῷ χρυσοβούλλῳ τοῦ Ἀλεξίου Γ' γενικὴν περιγραφὴν. Εἶνε δὲ λυπηρὸν, ὅτι ἀπωλέσθη τὸ χρυσοβούλλον τοῦ Βασιλείου, ἐν ᾧ πάντως περιεγράφετο λεπτομερῶς τὸ παραχωρούμενον χωρίον. Τοιαύτη δὲ ἀκριβὴς περιγραφή δὲν εἶνε πιθανόν, ὅτι ἐπανελαμβάνετο, κατὰ τᾶλλως ἐπιζόμενα ἐν νέοις χρυσοβούλλοις ἐπικυρωτικοῖς προγενεστέρων παραχωρήσεων, ἐν τῇ λειπούσῃ ἀρχῇ τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ Ἀλεξίου ἐνεκα τοῦ εἰδικοῦ λόγου, δι' ὃν τοῦτο συνετάχθη καὶ ἐξεδόθη. Καὶ δὴ, καθ' ἃ συνάγεται ἐκ τοῦ χρυσοβούλλου αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον μὲν ἐξῆ ὁ

Βασιλείος, ὁ πατὴρ τοῦ Γεωργίου Δωρανίτου ἐνέμετο ἀνενοχλήτως καὶ ἄνευ τινὸς ἀντιστάσεως ἢ ἐγκλήσεως τὸ εἰς αὐτὸν δωρηθὲν χωρίον. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ δωρήσαντος αὐτοκράτορος καὶ τοῦ τὴν δωρεὰν λαβόντος ἤρχισαν σαλευόμενα τὰ ἐπὶ τῆς Χωροδῆς δικαιώματα τοῦ κληροδόχου Γεωργίου Δωρανίτου. Ἀλλὰ πᾶσαν ἀξίωσιν τῶν καταλαβόντων τὸ χωρίον ἢ μέρη αὐτοῦ καταλύει τὸ νέον χρυσόβουλλον τοῦ Ἀλεξίου, στηριζόμενον τοῦτο μὲν εἰς τὴν διὰ τοῦ προγενεστέρου χρυσοβούλλου τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου δωρεάν, τοῦτο δ' εἰς τὰ περὶ παραγραφῆς τεθεσπισμένα.

Καὶ αὕτη μὲν εἶνε ἡ νομικὴ ἄποψις τοῦ ζητήματος. Ἀλλὰ τίς ὁ λόγος τῆς ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ παρασαλεύσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ Γεωργίου Δωρανίτου καὶ τῆς μὴ ἐγκαιροτέρας παρὰ τούτου μὲν ἐπιδιώξεως τῆς ἀποκαταστάσεως εἰς τὴν πατρῴαν κτῆσιν, παρὰ δὲ τῶν μεταξύ τοῦ Βασιλείου καὶ Ἀλεξίου Γ' αὐτοκρατόρων διὰ νέου χρυσοβούλλου ὑποστηρίξεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ Δωρανίτου; Τοὺς λόγους τούτους πρέπει νὰ ἐπιζητήσωμεν πάντως ἐν τῇ κατὰ τὸ μεταξύ τῶν ἐτῶν 1339 καὶ 1355 μεσάσαν χρονικὸν διάστημα ὡς τὸ πλεῖστον ἀντιβασιλικῇ στάσει τοῦ οἴκου τῶν Δωρανιτῶν. Ἰδίως δὲ φαίνεται μοι πιθανόν, ὅτι δυνάμεθα ὠρισμένως νὰ ὑπολάβωμεν ὡς ἔτος τῆς ἀπὸ τῆς βασιλικῆς εὐνοίας ἐκπτώσεως τοῦ Γεωργίου Δωρανίτου τὸ 1351, καθ' ὃ εἶδομεν, ὅτι ἐπιιάσθη οὐ μόνον ὁ Θεόδωρος Δωρανίτης, ἀλλὰ καὶ ὁ Κωνσταντῖνος καὶ πᾶσα ἡ γενεὰ αὐτοῦ, καὶ περιωρίσθησαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς τὰ τῶν ἀρχόντων ὀσπίτια. Εἰς τὰς λέξεις πᾶσα ἡ γενεὰ αὐτοῦ εὐλογώτατα πρέπει νὰ συμπεριλάβωμεν καὶ τὸν ἴσως ἀνεψιὸν αὐτοῦ Γεώργιον Δωρανίτην.

Ἄλλ' ἐν ἔτει 1355 εἶδομεν παυούσας τὰς στάσεις ἐκείνας, καὶ οὐδεμίαν πλέον γίνεται μνεῖα τῶν Δωρανιτῶν. Εἶνε προφανές, ὅτι ἡ καταδίωξις τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς βασιλείας τοῦ Ἀλεξίου μετέβαλε τὰ πράγματα. Οἱ πρότεροι στασιασταὶ με-

εβλήθησαν εἰς πιστοὺς ὑπηκόους τῆς τραπεζουντιακῆς βασιλείας, εὐνοουμένους τοῦ Ἀλεξίου, οἳ ἦσαν καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Βασιλείου. Διὰ τοῦτο ἐπαναδίδονται εἰς αὐτοὺς ὡς καὶ πρότερον ἀρχαί, κτήματα καὶ δωρεαὶ πρὸς ἀμοιβὴν τῆς νέας αὐτῶν πίστεως εἰς τὸν θρόνον. Ὁ Γεώργιος Δωρανίτης εἶνε ἤδη οἰκεῖος τῇ βασιλείᾳ τοῦ Ἀλεξίου καὶ εἶνε ἤδη ἀμνηρτζάντης¹ εἰς ἐπίμετρον δ' ἐπιχορηγεῖται αὐτῷ ἢ ἐπιβεβαίωσις τῶν πρότερον κεκτημένων, ἅτινα εἶχον συνδέσει ἄλλοτε τὸν πατέρ' αὐτοῦ πρὸς τὸν θρόνον τοῦ Βασιλείου. Ὅτι δὲ συνέβη εἰς τὸν πατέρα τοῦ Γεωργίου Δωρανίτου καὶ αὐτὸν τοῦτον περὶ τὸ 1332 καὶ τῷ 1371 καὶ μεταξὺ τῶν ἐτῶν τούτων, ἢ διὰ μεγάλων κτημάτων ἀμοιβῆ τῆς εἰς τὸν θρόνον πίστεως καὶ ἐνεκα τῶν τεκταινομένων στάσεων ἀπόπτωσις τῆς βασιλικῆς προστασίας ἐπὶ τῶν κτηματικῶν τούτων προνοιῶν, τοῦτ' αὐτὸ πρέπει βεβαίως, νὰ ὑπολάβωμεν συμβάν κκι εἰς τὸν Θεόδωρον Δωρανίτην καὶ τοὺς λοιποὺς μεγαλοδυνάμους εὐπατρίδας τῆς πατρίας τῶν σχολαρίων. Εἶνε δὲ ἔλωσ τυχαία ἢ μὴ διάσωσις σχετικῶν χρυσοβούλλων τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Τραπεζουντος.

Εἶδομεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Γεώργιος Δωρανίτης ἠμειφθῆ διὰ τὴν καθομολόγησιν τῆς νέας πίστεως πρὸς τὸν θρόνον τοῦ Ἀλεξίου οὐ μόνον διὰ τῆς ἐπικυρώσεως τῶν ἐπὶ τῆς Χωροβῆς δικαίων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀρχῆς ἀμνηρτζάντου. Πάντως δὲ ἀρχὴν σημαίνει ἢ λέξις αὕτη. Οὐ μόνον τάνωτέρω¹ λεχθέντα περὶ ἀμνηρτζανταραντῶν ἀποδεικνύουσιν, ὅτι οὗτοι ἀπετέλουν τὴν τάξιν τῶν ἐπιχωρίων ἀρχόντων, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ τύπος ἀμνηρτζάντης, ὡς ἐν τῷ χρυσοβούλλῳ γράφεται, ἢ ἀμνηρτζαύτζης, ὡς εὐρίσκομεν γραφομένην τὴν λέξιν παρὰ τῷ Παναρέτῳ², εἶνε δηλωτικὸς ἀρχῆς. Καὶ κεφαλαιογραφοῦσι μὲν τὴν λέξιν τοῦ Παναρέτου ἀμφότεροι οἱ ἐκδόται αὐτοῦ, ἐκλαμβά-

¹ Σ. 190, σημ. 1.

² *Tafel* σ. 364, 61. *Fallmerayer* σ. 21.

νοντες αὐτὴν ἀντὶ κυρίου ὀνόματος, ἀλλ' οὐκ ὀρθῶς. Ἀπλῆ ἀνάγνωσις καὶ ὀρθὴ στίξις τοῦ περὶ οὗ πρόκειται χωρίου δεικνύει καταδῆλως τὴν ἔννοιαν ταύτην τῆς ἀρχῆς. Ἐτιμῆθη, λέγει ὁ Πανῆρετος, ὁ σχολάρι[ος] ὁ κῆρ Νικῆτας μέγας δούξ, Γρηγόριος ὁ Μειζομάτης μέγας στρατοπεδάρχης, Λέων ὁ Καθασίτης μέγας δομέστικος, Κωνσταντῖνος ὁ Δωρανίτης τὰ βεσιτάρια καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐπικέρνις, Ἰωάννης ὁ Καθασίτης μέγας λογαριαστής, ὁ υἱὸς [αὐ]τοῦ σχολάριος¹, Μιχαήλ ὁ Μειζομάτης ἀμιρτζαύτζης, Τζανιχίτης ὁ Στέφανος μέγας κοντοσταῦλος (γρ. κοντόστιαυλος). Ὁ φίλος συνάδελφος κ. Παῦλος Καρολίδης, ἐρωτηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀνεκοίνωσέ μοι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καθ' ἣν ἀμιρτζαύτζης θὰ ἐσήμαινεν ἀμιρτσαούσης, ἥτοι ἀρχηγὸς τσαούσων, τὸ δὲ ἀμιρτζανταράντης εἶνε πάντως τὸ ἀραβοπερσικὸν ἀμιρδιαντάρ, ἥτοι ἀρχηγὸς τῶν σωματοφυλάκων. Παρέπεμψε δέ με καὶ εἰς τὸ Περσικὸν λεξικὸν τοῦ Vullera, ἐν ᾧ ἡ λέξις ἐρμηνεύεται διὰ τοῦ *custos animi, armiger* μετὰ παραδειγμάτων ἀπὸ Περσῶν ποιητῶν. Αὐτάς τε δὲ καὶ πολλὰς ἄλλας τουρκοπερσικὰς καὶ περσοαραβικὰς λέξεις εὐρίσκομεν ἀπὸ παλαιοῦ εἰσηγμένας εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν γλῶσσαν τῆς Τραπεζοῦντος.

Πολλὰ καὶ ἄλλα ἡδυνάμην νὰ προσθέσω περὶ τοῦ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, οὐχ ἦττον δὲ ὑπὸ νομικὴν, ἀξιολογωτάτου τούτου χρυσοδούλλου. Ἄλλ' ἀρκούμενος εἰς τὰ εἰρημένα, προβαίνω εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ κειμένου.

... καὶ πάντοθεν καὶ ἀνεπιφωνήτως· ὁ δὴ χωρίον κατὰ τὴν ἐκείνου κατοχὴν τε καὶ νομὴν περιῆλθεν ἐξ ὀλοκλήρου τῷ υἱῷ αὐτοῦ, οἰκίῳ τῇ βασιλείᾳ μου. Ἀρχεται καὶ ἀμυρτζάντης κύριος Γεωργίῳ τῷ Δωρανίτῃ καὶ ἐνέμετο καὶ αὐτὸς τοῦτο μέχρι καὶ τοῖς παρ-
5 οῦσιν καιροῖς ἀνενοχλήτως. Νῦν οὖν μετὰ τὸ τεθῆναι τῷ τούτῳ

¹ *Tafel* σ. 364,61 κ. ἰ. *Fallmerayer* σ. 21.

2. περιῆλθεν ἐξολοκλήρου 5. τεθῆναι

δωρήσαντι βασιλεῖ καὶ τῷ λαβόντι Δωρανίτη καὶ ἐγγύς που τῶν
 τεσσαράκοντα ἐνιαυτῶν παρελθόντων καὶ τοῦ βασιλικοῦ χρυσοβούλλου
 καὶ ἄλλων τινῶν δικαιωμάτων ἀλωθέντων ἐν τῇ κατασχέσει τοῦ Δω-
 ρανίτου, ἐγερθέντες τινὲς μερικῆς τινος ἀνεκάλουν τῆς νομῆς ἐκ τοῦ
 τοιοῦτου χωρίου, καὶ ἦν ἐπὶ τούτοις ἡ ζήτησις καὶ ἡ ἀγωγὴ δῆλη 5
 τοῖς πᾶσιν καὶ φανερά· οὓς καὶ διὰ θαύματος ἠγοῦντο πολλοὶ διὰ τὸ
 μὴ ἐπιφανηκεῖναι τούτους ἐπὶ τοσοῦτοις καιροῖς ἢ τῷ δωρήσαντι αἰ-
 τιᾶσθαι καὶ ἀναφέρειν βασιλεῖ ἢ τῷ λαβόντι διεγκυλίειν Δωρανίτη·
 οἵτινες ἦσαν τότε ζῶντες· καὶ τὰ δικαιώματα σὺν τῷ χρυσοβούλλῳ
 ἔμεινον καὶ ἐγίνωσκον τὰ τῆς ὑποθέσεως ἀπολογεῖσθαι ὡς ἐπίστανται. 10
Ἡ βασιλεία μου δὲ || εἰς τὸν νομικὸν ἀποβλέψασα θεσμὸν τὸν φ. 12^α
 ἐπὶ τοῖς παροῦσιν τὸν δεκαετῆ χρόνον ἐν ταῖς προσφωνήσεσι θεσπι-
 ζοντα, ἐπὶ δὲ τοῖς ἀποῦσι τὸν εἰκοσαετῆ διορίζοντα καὶ ἐπὶ τοῖς ἀπο-
 δήμοις τὴν τριακονταετίαν κατασφαλίζοντα, ἐπεὶ καὶ ἐγγύς τῶν τεσ-
 σαράκοντα ἐτῶν ἡ χρυσοβούλλειος γέγονε δωρεὰ, αὐτοὺς μὲν κατη- 15
 σφαλισμένους ὄντας ἐνόμως ἐκείθεν παρηγκωνίσασατο καὶ ἀπέπεμψεν
 ὡς μὴ ἔχοντας τοιοῦτόν τι περὶ τούτου κινεῖν, ἐπεὶ πρὸ πολλῶν χρό-
 νων παρεσιωπήθησαν, πρὸς δὲ τὸν εἰρημένον ἀμηρτζάντην κύρ Γεώρ-
 γιον τὸν Δωρανίτην τὸν παρόντα ἀπολύει λόγον χρυσοβούλλον, οὐ τῇ
 δυνάμει καὶ ἐμφανείᾳ ὀφείλει ὁ τοιοῦτος ἀμηρτζάντης ἀναλαβέσθαι 20
 καὶ διακρατεῖν τὸ τοιοῦτον ὅλον χωρίον τὴν Χωροβὴν τῶν τεσσαρά-
 κοντα καὶ δύο δηλονότι νομισμάτων τὴν κατοχὴν καὶ νομὴν ἐξ ὀλο-
 κλήρου μετὰ πάντων τῶν διαφερόντων αὐτῶν δικαίων καὶ προνομίων
 ἀπὸ τε καθουσιῶν, αὐλαίων, ἰσωχωράφων, ἰξωχωράφων, ὄρεινῶν
 τόπων καὶ ὕδατοβρύτων πεδινῶν τε καὶ ποταμιαίων, λιθαῖδοτόπων φ. 13^α
 ὁμοῦ καὶ νομαδιαίων καὶ πάσης ἄλλης νομῆς αὐτοῦ καὶ διακρατή- 26

1. δωρανίτη βασιλεῖ	3. ἀλωθέντων	4. κενὸν πρὸ τοῦ ἐγερθέντες
τινός	5. ἀγωγῆ	7-8. δωρείσαντι αἰτίαςθαι διορθωμένον διὰ
μίλανος αἰτιαῖσθαι	10. ὑποθέσεως	11. ἀποβλέψας
13-14 ἀπο-		
δήμοις	τριακονταετίαν	14. ἐγγύς
		15. χρυσοβούλλειος
16. παρηγκωνήσασατο	ἀπέπεμψεν	17. ἐπὶ προπολλῶν χρό-
νων	20. ἐμφανία	21. τοιοιοῦτον
		22. Ἡ λέξις νομισμάτων
γέγραπται ἐν τῷ κώδικι βραχυγραφικῶς	. Ἴδε καὶ Σπυρ. Π. Δάμπερον	
Μεγαλὴ Ἀχομινάτου τοῦ Χονιάτου τὰ σωζόμενα Τόμ. Α' σ. 308 ἐν σημ.		
22-23. ἐξολοκλήρου	23. διαφερόντων	προνομίων
24. Τὸ ἀπὸ γέγραπται	ἐν τῷ κώδικι.	

πτωσ καὶ νέμεισθαι αὐτὸ εἰς τοὺς ἐξῆς ἅπαντας καὶ διηνεκεῖς χρόνους
 κατὰ τὴν νομὴν καὶ διακράτησιν ἣν ἐκέκτητο ἐκεῖσε ὁ πατὴρ αὐτοῦ,
 εἰτε ζῶντος τοῦ αἰοιδίμου βασιλέως καὶ πατρὸς τῆς βασιλείας μου
 καὶ ταύτου καὶ ἐξεῖ ἐπ' αὐτοῦ ἐπ' ἀδείας ποιεῖν καὶ πράττειν ὅσα οἱ
 5 φιλευσεθεῖς νόμοι τοῖς κυρίοις καὶ ἀληθέσι δεσπόταις ἐπὶ τοῖς ἀνή-
 κουσιν αὐτοῖς κτήμασιν ἀριδῆλως ἐπεγκαλέσονται· κατέχειν δὲ καὶ
 τοὺς ἐκεῖσε προσκαθημένους ἀνθρώπους αὐτοῦ καὶ ἰφημνιάρους, τὸν
 Ἰζακᾶν, τὸν Ξανθὸν καὶ τὸν Μουγουύλην, ἐξκουσάτους
 πάντη καὶ ἀκαταζητήτους ἀπὸ πάσας καὶ παντοίας ἀπαιτήσεις καὶ
 10 συζητήσεις τὰς ἐν τῇ τοιαύτῃ χώρᾳ γινωσκομένας, ἐξερχομένας καὶ
 διενεργομένας, μεγάλας ὁμοῦ καὶ μικράς κατὰ τὸ καθόλου τῆς ἐξκου-
 σίας κεφάλαιον. Ὅς δὲ πρὸς ἀνατροπὴν καὶ μετακίνησιν χωρήσῃ
 π. 136 ποτὶ τῶν ἐνταῦθα διορισθέντων || μερικῶς ἢ τὸ καθόλου καὶ εἰτε δια-
 σεισμόν εἴτ' ἀγωγὴν ἐπάγῃ αὐτῷ ἐπὶ τούτοις ἅπασιν ὁποῖος ἂν καὶ
 15 ἐστί, μὴ εἰσακουσθήσεται ὁ τοιοῦτος τὸ σύνολον, ἀλλ' ἐντεῦθεν μετὰ
 ἀερικοῦ καὶ ἀρῶν ἀφορήτων καὶ ἀγανακτήσεων ἐκείθεν ἀποπεμφθήσε-
 ται. Τὸ παρὸν δὲ χρυσόβουλλον τῆς βασιλείας μου ἔσται πρὸς αὐ-
 τὸν δὴ τὸν ἀμνητζάντην κύρ Γεώργιον τὸν Δωρανίτην καὶ τοὺς παῖ-
 δας καὶ κληρονόμους αὐτοῦ ἕνεκα τοῦ τοιούτου ὅλου χωρίου τῆς Χω-
 20 ροβῆς καὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ εἰς νομὴν διηνεκῆ καὶ κατοχὴν κα-
 κυριότητα αἰωνίζουσαν, ἐν ᾧ καὶ τὸ ταύτης εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλη-
 τον κράτος τὰ συνήθεια συνήθως ὑπεσήμενα μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ἰνδι-
 κτιῶνος δεκάτης τοῦ ὧπ' ἔτους.

p. 14a + Ἀλέξιος ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ
 25 πάσης Ἀνατολῆς Ἰσθμῶν καὶ Περσείας ὁ μέγας Κομνηνός.

1. ἐξεῖς	4. τ' αὐτοῦ	ἐξην	ἀδίας	6. ἐπεγκτελέ-
σονται	7. προσκαθησμένους		8. ἐξκουσάτας	9. ἀκατα-
ζητήτους	10. γινωσκόμενας		12. ανατοπὴν	χωρεῖσιν
13. διορισθέντων	14. ἐπάγει		ὁποῖος	16-17. ἀπό-
πεμφθήσεται	19-20. χοροβῆς		21. ὧ	22. ὑπεσήμενα